

Tillsvordade tillägget.
 till den gamla tiden
 inför den nya.

Bihang.

Ett blad ur religionsfrihetens historia i Sverige år 1875.

Sedan ofvanstående dialog öfver Teologien blifvit tryckt, har en social händelse timat, som, då den icke allenast är en praktisk belysning till de nyss framställda åsigtterna, utan ock för den sanna friheten i vårt land är af stor betydelse, tvifvelsutän torde förtjena blifva allmänt känd. Förhållandet är följande:

Trogen min öfvertygelse såväl hvad beträffar mina religiösa åsikter som hvad angår den medborgerliga pligten gentemot det offentliga bekännandet deraf, hade jag till pastorsembetet i den församling, der jag bor*), inlemnad en skriftlig anmälan om mitt »utträde ur den evangeliskt luterska kyrkan och mitt bekännande af den positivistiska religionen, som formulerats af Auguste Comte och framställt i dennes Catechisme». I enlighet med lagens föreskrift (se kongl. Förordningen af den 31 Oktober 1873) infann jag mig två månader derefter personligen hos församlingens pastor och förnyade min anmälan (den 6 Nov. 1875). Det samtal, som dervid oss emellan hölls, vill jag härmed återgifva, något hvartill jag eger full rättighet, då handlingen i sin helhet var fullkomligt officiell, och

*) Anmärkas bör, att jag *personligen* ej sedan 15 år tillbaka tillhört någon kyrkoförsamling, ehuru den kommunala förvaltningen bjuder att man i mantalsuppgifterna angifver sig såsom tillhörande den församling, *der ens bostad* är belägen. Det har då kommit derhän, att husen, tomterna, marken i vårt land anses tillhöra den rena evangeliska kyrkan — naturligtvis för ordningens skull! — under det innevånarne sjelfva kunna med nitets och öfvertygelsens hela värma bestrida samma kyrkas lära!

ett dylikt steg torde, liksom dess formaliteter, intressera dem, som om den teologiska dialogen tagit kännedom.

Herr pastorn förklarade, att han »visserligen emottagit anmälan, men att denna icke föranleder någon sorts åtgärd från kyrkans eller statens sida, då lagen blott talar om öfvergång till annan *kristen* lära, och Comtes lära ej lärer vara kristen.» Jag instämde fullkomligt uti hans mening såväl med afseende på det formelt riktiga i hans vägran att utstryka mig ur kyrkoboken (då senaste förordningen faktiskt omöjliggör verklig religionsfrihet och utträde ur kyrkan), som med afseende på uppfattningen af Comtes lära såsom icke kristen, ty, »om den ock *utgår från den kristna kulturen*, förnekar den dock alla de kristna dogmerna.»

»Då äro, svarade hr pastorn, dess bekännare *hedningar* och måste såsom sådana dock få i vårt samhälle stå skrifna i statskyrkan. — Huru kan man för öfrigt säga sig utgå från den kristna kulturen, då man förnekar just det förnämsta deri, tron på Kristus?» »Jag hyllar, sade jag då, blott Kristi *egen* lära och hans lefnads exempel, men bestrider kyrkomötenas beslut rörande dogmerna!»

»Men invändes då, allt detta har dock Gud sagt oss i sitt heliga ord, och den, som bes rider detta, känner ej kristendomen. Hvilken kultur har ej kristendomen medfört! Öfverallt utom kristenheten finnes blott elände. Huru lefva ej hedningarne, som ej ha kristendomen? I elände, de slå ihjäl hvarandra, äta upp hvarandra och lefva i jordkolor.» »Observera dock, svarade jag, att kristendomen ej fört all kultur till världen; före densamma fans både judisk och grekisk-romersk kultur m. fl., utan hvilka civilisationen ej skulle sett ut såsom den visade sig såväl vid som efter kristendomens uppträdande. För att emellertid icke utslutande hålla oss till de vilda racerna, så må jag fästa uppmärksamheten på de bildade hedningarnes lefverne, och att romarne t. ex. ej bodde i jordkolor utan ofta nog i palatser!»

Öfvergående nu till vårt egentliga ämne tillade derpå hr pastorn, att han »alldeles ingen skyldighet har att taga

reda på Comtes lära; visste dock af en recension, att den är ren materialism.» Jag beklagade då, att han »så litet kände till densamma och att upplysningen derom hemtats ur en falsk recension. Den lära jag hyllar är åtminstone ej materialism. Måne för öfrigt en materialist skulle till sina anhängare rekommendera bruket af författare sådane som Thomas a Kempis eller utgifva andra verkliga andaktsböcker, såsom sker bland positivisterna? Jag har ansett mig uppfylla en pligt, då jag härmed förklarat mig ej tillhöra den evangelisk-luterska kyrkan och vet mig därför åtminstone vara fritagen från en beskyllning, som eljest vore rättmätig: att vara en officiel lögnare. En dylik belägenhet, som kan gälla tusentals goda medborgare, tyckes emellertid riksdag och kyrkomöte, sorgligt nog, önska heldre se existera än att tillstämja en *verklig* samvets- och kyrko-frihet.»

Dermed slutades den statskyrkliga förhandlingen.
